
Notiser

MEDISINSK NYTT

Dreper Escherichia coli

Hudens sammensetning gjør den til en effektiv fysisk barriere mot invasjon av mikroorganismer. I tillegg finnes en rekke kjemiske komponenter som hindrer kolonisering med ugunstige mikroorganismer. Huden er spesielt resistent overfor kolonisering med E coli, til tross for stadig eksponering for denne tarmbakterien. Årsaken til dette har vært ukjent.

I en studie fra Tyskland ble psoriasin identifisert som et E coli-spesifikt baktericid (Nat Immunol 2005; 6: 57 – 64). Huden ble kolonisert med flere typer bakterier, men kun E coli ble drept, sannsynligvis via en sinkbindende mekanisme. Studien indikerer at det er et nøye samspill mellom tilstedeværelsen av forskjellige mikroorganismer på huden og menneskets forsvarssystem. Forfatterne foreslår at ved ulike sykdommer der produksjon og nedbrytning av kjemiske komponenter i huden forandres, vil også mikrofloraen i huden forstyrres.

Helsefarlig kosthold

En oppfølgingsstudie av nesten 30 000 amerikanske kvinner viser at proteiner både fra kjøtt og fra melkeprodukter sannsynligvis øker risikoen for hjerte- og karsykdommer (Am J Epidemiol 2005; 161: 239 – 49).

I løpet av 15 år døde 4 000 personer, hvorav omkring en femdel av hjerte- og karsykdommer. De som spiste mest proteiner, hadde 40 % økt risiko for å dø av hjerte- og karsykdommer i forhold til dem med det laveste inntaket (justert risikorate 1,44; 95 % KI 1,06 – 1,94).

Forfatterne understreker at proteiner utgjorde mindre enn 30 % av disse kvinnenes totale energiinntak. Dette er langt lavere enn andelen i dagens populære lavkarbohydratdietter.

Lange vakter fører til bilulykker

Dagens system med lange vakter for sykehuslegene er i det siste blitt diskutert. Det er nå publisert et arbeid fra USA, der over 2 700 turnusleger (interns) ble spurt om de hadde vært involvert i bilulykker eller nestenulykker. De ble videre bedt om å angi tidsrelasjon av hendelsene til vaktene de hadde gått (N Engl J Med 2005; 352: 125 – 34).

Risikoen for innblanding i bilulykke var 2,3 ganger så stor på dager etter langvakter, sammenliknet med ulykker etter vanlige arbeidsdager (OR 2,3; 95 % KI 1,6 – 3,3). Tilsvarende oddsratio for nestenulykker var enda høyere (5,9; 95 % KI 5,4 – 6,3).

Nyoppdaget mutasjon som fører til Parkinsons sykdom

En mutasjon i genet for leucine-rich repeat-kinase (LRRK) er sannsynligvis årsaken til noen tilfeller av Parkinsons sykdom. Tre uavhengige forskergrupper har screenet store antall pasient- og kontrollpersoner. Mutasjonen forekom hos 5 – 7 % av pasienter med arvelige former for Parkinsons sykdom og i 2 % av sporadiske tilfeller (Lancet 2005; 365: 410 – 2, 412 – 5, 415 – 6). Ingen av kontrollpersonene hadde mutasjonen.

LRRK2 er bare ett av mange gener der mutasjoner kan være årsaken til Parkinsons sykdom. Ifølge en kommentarartikkel i samme nummer av *The Lancet* (2005; 365: 363 – 4) har forskere identifisert omkring ti andre gener siden det første ble oppdaget i 1997. Sykdommen er den nest vanligste degenerative nevrologiske tilstanden, og affiserer hele 3 % av befolkningen over 75 år. Den forekommer også i en autosomal dominant form. I slike familier der LRRK2 er årsaken til Parkinsons sykdom, kan det bli aktuelt å teste for mutasjoner i genet. Foreløpig finnes det imidlertid ingen muligheter til å forebygge sykdommen.

Risiko for akutt pyelonefritt

Lite er kjent om risikofaktorer for pyelonefritt blant friske, unge kvinner. I en populasjonsbasert pasient-kontroll-studie i USA ble nesten 800 kvinner i alderen 18 – 49 år med pyelonefritt inkludert (Ann Intern Med 2005; 142: 20 – 7).

Risikofaktorer for pyelonefritt i multivariate modeller var seksualatferd (samleiefrekvens, ny seksualpartner, bruk av spermicid), urinveisinfeksjon, diabetes og stressinkontinens.

Risikofaktorene er de samme som for cystitt og asymptomatisk bakteriuri. Det støtter hypotesen om at pyelonefritt vanligvis forårsakes av oppadstigende infeksjon fra urinblæren.

Risiko for cystitt etter menopause

I en populasjonsbasert, prospektiv kohortstudie i USA ble ca. 1 000 postmenopausale kvinner i alderen 55 – 75 år fulgt opp i to år (Am J Med 2004; 117: 903 – 11). 138 symptomatiske urinveisinfeksjoner ble registrert: 71 kvinner hadde én infeksjon, 16 kvinner hadde to infeksjoner og ti kvinner hadde tre eller flere infeksjoner.

Uavhengige prediktorer for cystitt var diabetes og tidligere cystitt. Bruk av vaginal østrogenkrem siste måned, nyrestein i anamnesen og asymptomatisk bakteriuri var grensesignifikante prediktorer. Seksuell aktivitet, urininkontinens, paritet, postkoital urinering, vaginal tørrhet, bruk av tranebærjuice, vaginal bakterieflora og resturin var ikke forbundet med cystitt i multivariate analyser.

Risikoprofilen for akutt cystitt er annerledes blant postmenopausale kvinner enn yngre kvinner.

Psykisk sykелighet ved drap

Svenske forskere har undersøkt forekomst av psykiatriske diagnoser blant alle som ble dømt for drap og drapsforsøk i perioden 1988 – 2001 (Am J Psychiatry 2004; 161: 2129 – 31). Gjennomsnittsalderen var 30 år, 8 % var kvinner og 66 % var svenske statsborgere. Det fantes informasjon om den psykiske helsen til 81 % av de 2 005 personene som ble identifisert.

Ca. 90 % hadde en psykiatrisk diagnose. En av fem var psykotiske, og om lag halvparten hadde rusmisbruk eller personlighetsforstyrrelse. Mange hadde flere diagnoser.

I Sverige blir ca. 100 personer drept hvert år (19 per million innbyggere), som er omtrent på samme nivå som i andre EU-land. Raten i USA er tre ganger høyere. Forfatterne anbefaler grundig psykiatrisk utredning i slike saker, men det er uavklart om behandling har forebyggende effekt.

Insulinresistens og depresjon?

Depresjon er en risikofaktor for utvikling av diabetes mellitus type 2 og kan fremskynde debuten av diabeteskomplikasjoner (Biol Psychiatry 2003; 54: 317 – 29). I en studie av ca. 500 personer i Oulu født i 1935, undersøkte man om det også er sammenheng mellom insulinresistens og depresjon målt ved Becks depresjonsmål (BDI-21) (BMJ 2005; 330: 17 – 8).

Forskerne påviste en positiv korrelasjon mellom insulinresistens og alvorligheten av depressive symptomer, særlig hos personer med nedsatt glukosetoleranse.

Mindre risiko for tilbakefall ved mammografiscreening

Kvinner som har fått påvist brystkreft ved mammografiscreening, har bedre prognose enn kvinner som får påvist brystkreft utenom screening. I en finsk, retrospektiv, populasjonsbasert studie ble over 1 900 kvinner med unilateral, invasiv brystkreft påvist ved mammografiscreening i 1991 – 92 sammenliknet med kvinner som hadde fått påvist brystkreft på annen måte (JAMA 2004; 292: 1064 – 73).

Kvinner som fikk påvist brystkreft ved mammografiscreening, hadde bedre ti års sykdomsfri overlevelse enn de andre. Kvinner som hadde fått påvist brystkreft utenom screening, hadde høyere risiko for metastaser også når man justerte for biologiske variabler (hasardratio 1,90; 95 % KI 1,15 – 3,11).

Forfatterne mener at kvinner som har fått påvist brystkreft ved mammografiscreening, har bedre prognose enn kvinner med liknende tumorer påvist på annen måte. Det innebærer at standard risikoestimerer overvurderer risikoen for metastaser blant kvinner som får påvist kreft ved mammografiscreening.

Publisert: 3. mars 2005. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 24. juni 2026.